

Seminarium przedmiotowe do wyboru dla III roku BA, semestr letni 2023/2024

prof. UAM dr hab. Jarosław Aptacy

Współczesne metody analizy składniowej – możliwości ich zastosowania do opisu struktur języka niemieckiego i polskiego

Podstawowym celem seminarium jest zapoznanie osób studiujących z nowszymi metodami analizy językoznawczej w obrębie składni. Jeśli chodzi o językoznawstwo germańskie, można powiedzieć, że dominują tu konkurujące ze sobą dwie grupy paradygmatów: modele walencyjne i generatywne. Będziemy zatem krótko zajmować się tłem historycznym tych modeli w ogólnym kontekście rozwoju lingwistyki, by następnie przejść do omówienia najważniejszych założeń teoretycznych gramatyki walencyjnej i generatywnej. W części praktycznej będziemy analizować wybrane struktury języka niemieckiego i polskiego w ujęciu obu typów gramatyki, np. konstrukcje w stronie biernej, zdania złożone, konstrukcje bezokolicznikowe, nominalizacje itp. Po przeprowadzeniu analiz będziemy szukać odpowiedzi na pytania, dlaczego pewne zjawiska są dopuszczalne w jednym języku, a niemożliwe w drugim (np. obligatoryjny podmiot w jęz. niemieckim i fakultatywny w polskim), dlaczego pewne zjawiska występują w obu językach (np. brak podmiotu w konstrukcjach bezokolicznikowych), dlaczego pewne zjawiska nie występują w jęz. niemieckim ani w jęz. polskim (np. związek zgody między orzeczeniem a dopełnieniem). Na koniec postaramy się przeprowadzić ewaluację porównawczą modeli walencyjnych i generatywnych pod kątem ich potencjału wyjaśniającego ww. zjawiska.

Literatura (wybór)

- DÜRSCHIED, CHRISTA (1991): *Modelle der Satzanalyse. Überblick und Vergleich*. Köln.
- ENGEL, ULRICH ET AL. (1999): *Deutsch-polnische kontrastive Grammatik*. Heidelberg.
- FANSELOW, GIBERT / FELIX, SASCHA (1993): *Sprachtheorie. Bd. 2. Die Rektions- und Bindungstheorie*. Tübingen.
- KLENK, URSULA (2003): *Generative Syntax*. Tübingen.
- MECNER, PAWEŁ (2005): *Elementy gramatyki umysłu. Od struktur składniowych do minimalizmu*. Kraków.
- VATER, HEINZ (2004): *Einführung in die Sprachwissenschaft*. München. (wersja polskojęzyczna: (2015): *Wprowadzenie do lingwistyki*. Przekład i redakcja JAROSŁAW APTACY. Wrocław)

prof. UAM dr hab. Andrzej Denka

Podstawy analizy filmu – wprowadzenie dla filologa (II)

Oferta dla wszystkich chętnych, którzy chcieliby bardziej fachowym okiem oglądać i analizować filmy kinematografii niemieckiej czy światowej. Mile widziani także nowi uczestnicy! Zapraszam wszystkich, którzy chcą rozumieć, w jaki sposób twórcy filmu opowiadają za pomocą ruchomych obrazów!

W bieżącym semestrze chcemy pogłębić niektóre pojęcia, a także wprowadzić nowe z zakresu analizy postaci filmowej oraz elementów składowych (ujęcie, montaż). Omawiane będą także różne podejścia do interpretacji filmu (np. metoda socjologiczna, biograficzna itp.). Formy pracy: omawianie prezentowanych filmów oraz wybranych fragmentów, wprowadzenie i analiza pojęć *etc.*

Podstawa zaliczenia: praca samodzielna (prezentacja lub opracowanie), test z omawianych pojęć.

Literatura (wybór):

Faulstich, Werner: *Grundkurs Filmanalyse*. München: Fink 2002.

Bienk, Alice: *Filmsprache. Einführung in die interaktive Filmanalyse*. Marburg: Schüren 2008.

prof. UAM dr hab. Agnieszka Pawłowska-Balcerska

Interkulturelles Lehren und Lernen im philologischen Studium

Mimo iż przymiotnik „interkulturowy” stał się w ostatnich dziesięcioleciach bardzo modny i

(nierzadko) jest nadużywany¹, nie da się zakwestionować istotnej roli aspektów międzykulturowych (nie tylko) w nauczaniu i uczeniu się języków obcych.

Nieustannie

przenikanie się kultur na różnych płaszczyznach ludzkiej aktywności niejako wymusza

konieczność rozwijania kompetencji interkulturowej także u przyszłych filologów.

Jest to tym

ważniejsze, iż warunkiem skutecznego porozumiewania się z przedstawicielami innych wspólnot językowo-kulturowych nie są jedynie znajomość leksyki, gramatyki czy też poprawna wymowa. Celem niniejszego seminarium jest pogłębiona refleksja, m.in. na temat kultury, związków języka i kultury, (narodowych) stereotypów oraz polskich i niemieckich miejsc pamięci. Planowany jest także projekt online ze studentami z Niemiec zakończony spotkaniem wszystkich jego uczestników w Poznaniu.

Warunki i tryb uzyskiwania zaliczenia

Na zaliczenie przedmiotu składają się:

- aktywne uczestnictwo w zajęciach,
- staranne wykonywanie zadań domowych,
- zaliczenie testu (dwa podejścia, próg 60%),
- udział w międzynarodowym projekcie międzyuczelnianym i jego ukończenie,
- obecność na zajęciach (patrz: „Ogólne zasady usprawiedliwiania nieobecności na zajęciach w IFG w roku akad. 2023/ 2024”).

Wybrana literatura przedmiotu

- Badstübner-Kizik, C., Hille, A. 2016: *Erinnerung im Dialog. Deutsch-Polnische Erinnerungsorte in der Kulturdidaktik Deutsch als Fremdsprache*. Poznań: Wydawnictwo Naukowe UAM.
- Berting, J., Villain-Gandossi, Ch. 1999: *Rolle und Bedeutung von nationalen Stereotypen in internationalen Beziehungen: ein interdisziplinärer Ansatz*. W: Teresa Walas (ed.): *Stereotypen und Nationen*. Krakau: Internationales Kulturzentrum, 13-31.
- Broszinsky-Schwabe, E. 2011: *Interkulturelle Kommunikation Missverständnisse – Verständigung*. Wiesbaden: VS Verlag für Sozialwissenschaften.
- Eßer, R. 2000: *Schreiben im Vergleich. Kulturelle Geprägtheit wissenschaftlicher Textproduktion und ihre Konsequenzen für den universitären DaF-Unterricht*. W: H.-J. Krumm (ed.): *Erfahrungen beim Schreiben in der Fremdsprache Deutsch: Untersuchungen zum Schreibprozess und zur Schreibförderung im Unterricht mit Studierenden*. Studien Verlag: Innsbruck Wien München, 56-108.
- Hahn, H. H., Traba, R. (eds.) 2012: *Deutsch-Polnische Erinnerungsorte. Band 1: Geteilt/ Gemeinsam*. Paderborn: Ferdinand Schöningh.
- Hahn, H. H., Traba, R. (eds.) 2014: *Deutsch-Polnische Erinnerungsorte. Band 2: Geteilt/ Gemeinsam*. Paderborn: Ferdinand Schöningh.

- Hahn, H. H., Traba, R. (eds.) 2012: *Deutsch-Polnische Erinnerungsorte. Band 3: Parallelen*. Paderborn: Ferdinand Schöningh.
- 1 Por. Pfeiffer (2000: 15).
- Hahn, H. H., Traba, R. (eds.) 2013: *Deutsch-Polnische Erinnerungsorte. Band 4: Reflexionen*. Paderborn: Ferdinand Schöningh.
- Heringer, H. J. 2007: *Interkulturelle Kommunikation. Grundlagen und Konzepte*. Tübingen: Narr Francke Attempto Verlag.
- Kübler, H.-D. 2011: *Interkulturelle Medienkommunikation. Eine Einführung*. Wiesbaden: VS Verlag für Sozialwissenschaften.
- Litters, U. 1995: *Interkulturelle Kommunikation aus fremdsprachendidaktischer Perspektive*. Tübingen: Gunter Narr Verlag.
- Losche, H. 2005: *Interkulturelle Kommunikation. Sammlung praktischer Spiele und Übungen*. Augsburg: Zentrum für interdisziplinäres, erfahrungsorientiertes Lernen.
- Löschmann, M., Stroinska, M. (eds.) 1998: *Stereotype im Fremdsprachenunterricht*. Frankfurt am Main, Berlin, Bern: Peter Lang.
- Mihułka, K. 2010: *Stereotype und Vorurteile in der deutsch-polnischen Wahrnehmung*. Rzeszów: Wydawnictwo Uniwersytetu Rzeszowskiego.
- Pawłowska, A. 2015: *Kultur ist Sprache, Sprache ist Kultur. Zum kreativen Schreiben in deutsch-polnischen Tandems*. W: *Germanoslavica*1, 12-28.
- Pawłowska-Balcerska, A. 2017: *Interkulturelle Kommunikation im Zeitalter der Neuen Medien – eine Zwischenbilanz von Chancen und Risiken am Beispiel polnisch-deutscher Internet-Tandems*. W: K. Tkaczyk, M. Jamiołkowski, N. Oborska (eds.): *Europejska Przestrzeń Kulturowa (EPQ): Kino - Teatr - Nowe media*. Warszawa: Zakład Graficzny UW, 275-288.
- Pawłowska-Balcerska, A. 2017: *Kreatives Schreiben auf der DaF-Fortgeschrittenenstufe im Unterricht und Internet-Tandem*. Poznań: Wydawnictwo Naukowe UAM.
- Pawłowska-Balcerska, A. 2018: *(Inter-)kulturelles Lernen im Tandem*. W: J. Roche, E. Venohr (eds.): *Kultur- und Literaturwissenschaften*. In: Roche, Jörg (Hrsg.): *Kompodium DaF/DaZ*. Tübingen: Narr, 273-284.
- Pawłowska-Balcerska, A., Claußen, T. 2018: *Internationale Lehrkooperationen am Beispiel eines deutsch-polnischen EMail-Tandems mit fortgeschrittenen Deutschlernenden und angehenden DaF-Lehrenden*. W: *Info DaF* 5 (45)

(Themenheft: Neue Konzepte für den Deutschunterricht und die Germanistik weltweit), 655-671.

Pawłowska-Balcerska, A. 2022: *Interkulturelle Witze im Fremdsprachenunterricht: ein heikles, zu vermeidendes Thema*

oder eine interessante Gelegenheit über nationale Stereotype zu reflektieren? W:

Glottodidactica XLIX/ 2, 137-156.

Pfeiffer, W. 2000: *Möglichkeiten und Grenzen der interkulturellen Sprachvermittlung.*

Glottodidactica, XXVIII, 125-139.

Wiechelmann, S. 2006: *War das nun ein interkulturelles Missverständnis? Von der Gefahr, vor lauter Kultur die Person aus dem Blick verlieren.* W: D. Kumbier, F. Schulz von Thun (eds.): *Interkulturelle Kommunikation: Methoden,*

Modelle, Beispiele. Reinbek bei Hamburg: Rowohlt Taschenbuch Verlag, 323-335.

Zawadzka, E. 1997: *Zu interkulturellen Aspekten des FSU.* W: Neofilolog 15, 10-17.

prof. dr hab. Maria Wojtczak

Literatura jako trening kreatywności

Zaletą literatury jest to, że pozwala postawić się na miejscu innych (I. Kant).

Seminarium ma na celu odkrywanie praw rządzących literaturą, narracją, tekstem a także światem mediów poprzez zapoznanie się z literaturoznawczym, psychologicznym i socjologicznym spojrzeniem na różne sposoby „opowiadania świata”. Oprócz lektury tekstów należących zarówno do literatury wysokiej, jak i popularnej, a także tekstów kultury (wybór tekstów ustalimy wspólnie), zapoznamy się z pracami teoretycznymi, dotyczącymi narracji i marketingu narracyjnego. Na bazie wiedzy teoretycznej, inspiracji lekturami i powszedniej obserwacji świata, uczestnicy seminarium spróbują „postawić się na miejscu innych”, tworząc systematycznie podczas zajęć własne krótkie narracje.

Zaliczenie na podstawie aktywnego udziału w zajęciach.

Literatura przedmiotu:

Franz K. Stanzel: *Theorie des Erzählens.* Göttingen 2008; Olivia Fox Cabane: *Das Charisma-Geheimnis.* München 2019; Günter Waldmann, Karin Bothe: *Erzählen.* Stuttgart 1992; Günter Waldmann: *Neue Einführung in die Literaturwissenschaft,* Hohengehren 2003; Julia Cameron, *Der Weg des Künstlers. Ein spiritueller Pfad zur Aktivierung unserer Kreativität,* München 2009.